

SNG NOVA GORICA Neustrašne

Ženske, ki so z vztrajnostjo dosegle "nemogoče"

Koliko stoletij se že v dolgi zgodovini človeštva ženske borijo, da bi jim pripadalo enako mesto pod soncem kot moškim! A še zdaj, v enaindvajsetem stoletju, ko bi moralo biti jasno, da sta oba spola enakovredna, so ženske zapostavljene. V nekaterih družbah, ki jim vladajo strogi režimi, npr. islamskih skrajnežev, je njihovo stanje grozljivo in brezupno. Kljub velikemu prizadevanju, da bi se z ničkoliko dejanji osvobodile izpod oblasti in nadzora moških in vseh tradicionalnih družbenih struktur, ki delujejo z moškega zornega kota, se ženske nismo še otresle "moškega" jarma in nismo še odpravile diskriminacije, ki se žal še kaže v sodobni družbi, v kateri so usta nekaterih polna celo trditev, da pravzaprav zdaj ljudi ne smemo več "ločevati po spolu"! A resničnost je žal zelo drugačna. Tudi nasilje nad ženskami ne pojenja, niti v domačih krogih...

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, ki vselej skrbi za podmladek svojega občinstva, s tem da navadno izmenično v svoj repertoar uvršča primerno predstavo za najmlajše in malo večje gledalce, je v letošnji sezoni namenilo uprizoritev najstniški oz. odraščajoči publiki. Tako je 5. novembra 2022 premierno oz. krstno uprizorilo predstavo *Neustrašne*, v kateri se prepletajo razne zvrsti in žanri. *Neustrašne* so pod vodstvom mlade režiserke Mateje Kokol (1990), prvič gostje v **novogoriškem gledališču**, vzklike po navdihu stripovskih vinjet francoske avtorice Penelope Bagieu (nekaj izvodov knjige je bilo mogoče kupiti na sami

premieri), v predelavi Larise Javernik, ki jih je tudi dramaturško obdelala. Ta posebni literarni slog ima namreč neke svoje zakonitosti, ki jih je bilo treba preliti v dramski jezik. Podvig se je režiserki in dramaturginji dobro izteklo, saj so na odru zelo povedno in v razgibanosti uprizoritve zaživele podobe sedmih žensk, ki jih v njihovih željah ni zaustavila nobena pregrada. Kljub temu da je vsaka uprizorjena zgodba, čeprav kratkotrajna, pravcata samostojna "predstava", je vse skupaj izzvenelo kot celovita enota, nekakšen realističen "hvalospjev" prikazanim ženskim osebnostim, ki so z vztrajnostjo, odločnostjo, trmasto neomajnostjo, pogumom, uporom, vero vase, kljub strahu, ki jim je morda utesnjeval duše, dosegle zastavljene cilje, čeprav mnogi niso verjeli vanje. Izbojevale so boj za lastno identiteto in uveljavitev in tako pripomogle tudi k dobroti "nežnega spola", ki je večkrat tak samo v vsesplošni oznaki, a v resnici mnogo bolj kremenit in jeklen kot "moški", ki je pregovorno "močnejši". Iz teh portretov obravnavanih žensk se predstava v skoraj vseskozi živahnem in razgibanem ritmu, z več kot nekaterimi humornimi prebliski, sprehodi po poteh zgodovine in nam prikaže pionirke, ki so se izkazale v do tedaj samo "moških" poklicih, izumih, športu, umetnosti in še marsičem. Mimogrede nam oriše še družbeno in politično stanje, ki je označevalo dobo, v kateri so živele, in ni bilo nikakor naklonjeno ženski. Ob zelo domiselni scenski podobi, ki se bliskovito menjuje in v kateri je scenograf Matic Kašnik

uporabil marsikatero iskrivo zamisel - npr. za valovanje morja je izbral zelo učinkovito scensko rešitev, ki prepričljivo ponazarja razburkano morje - se je moralo v ustrezne kostume zelo na hitro preobleči šest igralk (Ana Facchini, Lara Fortuna, Arna Hadžialjević, Helena Peršuh, Dušanka Ristić, Marjuta Slamič) in dva igralca (Radoš Bolčina in Andrej Zalesjak) domačega igralskega ansambla, ki so se preobrazili v različne like in pri tem še sami pokazali igralsko virtuoznost in fizično zmogljivost. Vsi so svoje prelevitve opravili blesteče in razigrano. Hiter tempo predstave se je izkazal že takoj na začetku, ko so igralci v kostumih Iris Kovačič in koreografiji Kaje Lorenci - na glasbeni podlagi Aleša Zorca - iskrivo predstavili plavalko in igralko Annette Kellerman (Arna Hadžialjević), ki je pogumno premagala otroško bolezen in v plavanju prekosila še moške plavalce. Mimogrede je odvrгла tudi obupne kopalke, ki so jih takrat nosile ženske, da je lahko mnogo bolj sproščeno in brez nepotrebnih navlak zaplavala in zmagovito priplavala na cilj. Pred gledalci je v živahni igri Ane Facchini zaživela Giorgina Reid, rešiteljica svetilnika, ki je bil že na tem, da ga spodnese morje, pa ga je sama z domiselnostjo "utrčila". S svojo veliko vztrajnostjo je gledalce očarala atletinja Cheryl Bridges (Helena Peršuh). Bolj umirjeno je med svojimi deli poglede na umetnost in svoje življenje podala ljubiteljica sodobne umetnosti Peggy Guggenheim, ki jo je upodobila Dušanka Ristić. Drugačnost, ki lahko postane prednost, se je odlikovala v tolmački živahni Temple

Grandin, ki jo je poseabila Lara Fortuna, mlajša pridobitev **SNG NG**. S svojo neverjetno posebnostjo se je izrisala podoba bradate ženske Clementine Delait v energični igri Marjute Slamič, ki je preobražena v ginekologinjo Agnodiko popeljala gledalce daleč v antiko. Ta antična zdravnica je morala hliniti, da je moški, če je hotela uspeti v svojem poklicu, nato pa po sili razmer – zmeraj zaradi pritiska moških! – razkriti svoj pravi obraz. Pisana pahljača ženskih likov, pri katerih so seveda prišli do izraza tudi njihovi občutki, hrepenenja, pa volja doseči zastavljene cilje na vsak način in s tem dokazati, da tudi ženska

zmore marsikaj in da je kljub svoji bolj čustveno obarvani naravi enakovredna moškim, neposredno nagovarja mlade gledalce, pa tudi odrasle, ki ljubosumno hranijo v sebi drobec uporniškega duha iz najstniških dni. Nedvomno se iz predstave izlušči veliko poučnega in spodbudnega, ne le za “feministično

nastrojene ženske”, ampak tudi za moško populacijo. Predstavljene ženske so krepko zaorale v ledino in nakazale drugim pot, po kateri naj hodijo, da dosežejo to, po čemer hrepenijo in stremijo. Še danes so svetel zgled in nas bodrijo, naj sledimo njihovim stopinjam!

Iva Koršič

Foto Peter Uhan